

УДК 811.111'42

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-209-7>

**ІРРЕАЛЬНИЙ ТА РЕАЛЬНИЙ СВІТИ ІСНУВАННЯ
ДОНАЛЬДА ТРАМПА (НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ
THE WORLD ACCORDING TO TRUMP)**

**THE UNREAL AND REAL WORLDS OF DONALD TRUMP'S
EXISTENCE (ON THE MATERIAL OF THE BOOK
THE WORLD ACCORDING TO TRUMP)**

Борисов О. О.,*orcid.org/0000-0001-6159-199X***Scopus-Author ID: 57979563400***доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов
Пенітенціарної академії України***Васильєва О. Г.,***orcid.org/0000-0003-3241-4892***Scopus-Author ID: 57458375700***кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Пенітенціарної академії України*

Стаття присвячена розгляду публічних висловлень Дональда Трампа, представлених у відомій книзі письменника Імана Еванса *The World According To Trump* (2016), які контрастують з дійсним станом речей, маркованих коментарями журналіста. Такі сентенції або цілі фрагменти мовлення Трампа кваліфікуються як ірреальні або ілюзорні, адже не відповідають дійсності. В розвідці під ірреальністю розуміємо таку інтерпретацію світу, яка відбиває сконструйований індивідуальною або колективною концептуальною картиною світу образ, що вступає в протиріччя з пізнаним об'єктивним фрагментом дійсності та є суто суб'єктивним продуктом роботи уявлення індивіда чи спільноти. Вигадана реальність не віддзеркалює справжніх причинно-наслідкових, асоціативних, нормативно визначених зв'язків усередині подій, процесів, або дійсної, перевіреною практикою, сутності феноменів, об'єктів предметного оточення. Таке світосприйняття має генетико-психологічне підґрунтя або виформовується з набутих у певному культурному середовищі навичок емоційних чи раціональних реакцій на світ, спрямованих на «розвантаження» психіки індивіда, яка відторгає непотрібну, невігідну, неправильну реальність та конструює належний образ з результатом появи комфортного психологічного стану. Концепти, які функціонують у «перебудованій» структурі потрібного образу світу неодмінно знаходять своєї вербалізації засобами мови та мовлення. Дональд Трамп живе в двох світах: реальному та ірреальному. Обидва представлені в його діях, зокрема вербальних. У нашому випадку, ірреальний світ досліджуваної мовної особистості відбивається такими одиницями, які виражають надмірне *Ego* Трампа. Проаналізовані висловлення репрезентують не лише факт того, що за його думкою, йому протистоїть соціальний світ і він знаходиться в постійній боротьбі з ним, але й те, що Трамп чи члени його родини є кращими за інших за багатьма параметрами в багатьох сферах. Фіксуємо й відтінок театралізованості мовлення, розрахованого на отримання політичних бонусів від потенційного електорату.

Ключові слова: реальність, ірреальність, мовна особистість, діалог, комунікація, висловлення.

The article is devoted to the analysis of Donald Trump's public statements presented in the famous book by Eaman Evans *The World According To Trump* (2016). The essence of these utterances turns out to contrast greatly with the actual state of affairs marked by the journalist's comments. Such sentences or the whole fragments of Trump's speech are qualified as unreal or illusory because they are not true to life. In this study, unreality is understood as an interpretation of the world that reflects such an image constructed by an individual or collective conceptual picture of the world that contradicts a cognized objective fragment of reality and is purely a subjective product of an individual's or community's imagination. The fictional reality does not reflect either true causal, associative, or

statutory relationships within events, processes, etc., or the true essence of phenomena and objects. Such a world view has a genetic-psychological basis or can be formed from the culturally acquired skills of emotional or rational reactions to the world. These manifestations aim to “unload” the individual’s psyche, which rejects the unnecessary, unprofitable, wrong reality and constructs the proper image of it resulting in a comfortable psychological state. The concepts that function in the “rebuilt” structure of the desired image of the world inevitably find their verbalization in language and speech. Donald Trump lives in two worlds: real and unreal. Both are represented in his actions, including the verbal ones. In our case, the unreal world of the language personality is reflected by such units that express Trump’s excessive *ego*. The analyzed utterances represent two facts, firstly, in Trump’s opinion, he is opposed by the social world and thus he is in a constant struggle with it, and, secondly, he or his family members are better than other people in many respects in different spheres of reality. We have also fixed a tinge of the theatricalization of Donald Trump’s speech designed to receive political bonuses from the potential electorate.

Key words: reality, unreality, language personality, dialogue, communication, utterance.

Постановка проблеми. Мовна особистість відомих людей завжди знаходилася в центрі уваги сучасних антропоцентрично спрямованих мовознавчих студій. Особливо актуальним виявляються дослідження мовних особистостей, задіяних в політичній сфері життєдіяльності етнічної чи світової спільнот [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]. Політики виявляють себе, насамперед, у комунікативній поведінці, розрахованої на масового користувача. Через неї експлікуються вербальна та когнітивна складова мовної особистості, тобто те, що доступно спостереженню та аналізу. Під час комунікації індивід використовує наявний в нього / неї інвентар мовних та мовленнєвих засобів, доцільних для реалізації, з його / її погляду, в тій чи іншій ситуації [10, с. 34]. В інтеракції, таким чином, омовлюються фрагменти концептуальної картини світу партнерів, в яких втілені їхні індивідуальні, соціокультурні, етнічні ознаки тощо [5; 11; 12].

Найбільш цікавим, на наш погляд, у цьому контексті видається вивчення комунікативних актів одіозних політиків. Ексцентричність, як характеристика, виходить на перший план у таких людей, і затьмарюючи інші ознаки, стає визначальною рисою особистості, яка виявляється в моральній, інтелектуальній, поведінковій й емоційно-поведінковій площинах [13, с. 181], тісно пов’язується з її образом, політичним іміджем [6]. Така самодемонстрація, втілена в політичному дискурсі, може бути водночас як стилем життя, так і своєрідним методом отримання політичних дивідендів у боротьбі за владу, в гонитві за тим, щоб зайняти своє місце на політичному Олімпі та завести на нього свою політичну силу. Науковий розгляд того, як різняться світ реальної дійсності та уявний світ такої особистості, який вона мимовільно чи цілеспрямовано створює та намагається нав’язати іншим, являє собою неабиякий інтерес у площині комунікативно-прагматичного напрямку лінгвістики.

Актуальність статті таким чином визначається тим, що вона виконана в площині антропоцентрично спрямованих студій, зорієнтованих на вивчення людини в мові та мовленні. По суті, це – функціональний підхід до розгляду мови в контексті її використання як засобу об’єктивації індивідуальної картини світу мовця, адже в створеному суб’єктами комунікативному просторі актуалізується та омовлюється відповідними мовними одиницями та категоріями весь спектр ознак їхніх мовних особистостей – національні, статусно-рольові, гендерні, вікові, психологічні тощо.

У центрі даної розвідки є Дональд Трамп, 45-й президент США. **Матеріалом** для неї слугувала книга *The World According To Trump* [16], написана письменником Іманом Евансом у 2015 та опублікована в 2016 році, приблизно за рік до того, як політика було обрано президентом. Книга являє собою збірку цитат Д. Трампа та коментарі І. Еванса. У фокусі уваги були лише висловлення політика, які значно контрастували з коментарями І. Еванса, реалізуючи гомогенні опозиції реальний світ :: можливий світ, світ :: образ світу, колективний образ світу :: індивідуальний образ світу, реальність :: ілюзорність (або ірреальність). Тож, **метою** розвідки є виявлення та аналіз низки висловлень Д. Трампа, які не відповідають об’єктивному стану речей та є експлікаціями ілюзорного світу, створеного індивідуальною картиною світу мовця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ілюзорний світ розглядався лінгвістами в різних науково-методологічних площинах та з різних ракурсів [2; 14; 15]. Мовлення Дональда Трампа теж було об'єктом дослідження, зокрема в стилістичному ключі [3], лексико-синтаксичному й прагматичному планах [8], з погляду концептуальних метафор [4].

Виклад основного матеріалу дослідження. Окреслимо смислові межі терміну «реальність». Згідно із філософським словником, РЕАЛЬНІСТЬ (лат. *realis* – дійсний) – *усе існуюче загалом, тобто матеріальний світ, об'єктивно існуючий в дійсності (об'єктивна реальність), світ, створюваний індивідуальною свідомістю (суб'єктивна реальність)* [13, с. 193]. Це широке розуміння реальності, коли буття, з одного боку, існує незалежно від індивіда, а з іншого – виявляється лише в людській свідомості, не існує поза нею. У вузькому, анатомічному, сенсі виокремлюється світ та інтерпретація цього світу, точніше нескінченна множинність індивідуальних інтерпретацій світу, окремих його фрагментів. Такі образи світу, які продукуються на фоні індивідуальних чи колективних концептуальних картин світу, можуть *відносно* відповідати реальності, тобто більш чи менш глибоко відбивати сутність речей, дійсні зв'язки та закономірності, характеристики об'єктів та суб'єктів, поза додаванням неіснуючих в них ознак. У ситуації неможливості / небажаності всебічного осягнення фізичного об'єкта чи зв'язку, людина будує та омовлює *свою* версію світу, яка може бути охарактеризована як вигадана, неможлива, та, що не відповідає дійсності (наприклад, життєвим, науковим поглядам тощо), але така, яка влаштовує її інтелектуально та емоційно. Тож ірреальність як мовна об'єктивація впорядкованих уявлень про вигадану дійсність характеризується суб'єктивністю, оскільки кожна людина на свій розсуд вирішує питання існування об'єктів, якостей чи ситуацій [15, с. 69].

У цій розвідці конфлікт між ірреальним світом (заяви Трампа) та реальним світом (в коментарях Еванса, які можуть спиратися й на інші джерела, подаються погляди, які більш наближені до реальності, відбивають те, що було чи є насправді) відображає низку найбільш контрадикторних моментів комунікативної діяльності Д. Трампа в різних сферах життєдіяльності суспільства, що можна представити у вигляді відповідних концептуальних опозицій.

Розглянемо сфери їх реалізації:

1. особистість:

1) **характер: гарний характер:** а) “I have a great temperament. My temperament is very good, very calm” [16, с. 29]; б) “... I'm basically the same. The temperament is not that different” [16, с. 8] :: **жахливий характер:** а) he was accused of “bullying and harassment” and of having “ferocious temper.”; б) According to his brother Robert, “Donald was the child who would throw the cake at the birthday parties.” [16, с. 29].

Як загальновідомі приклади поведінки Трампа (“bullying and harassment”; “ferocious temper”), так і слова його брата Роберта, наведені Евансом, навряд чи свідчать про м'який характер Трампа.

2) розум.

Трам, на відміну від інших, є *розумною людиною*, адже, як іронізує Трамп, навколо нього повно недалеких індивідів, чий самий розумний вчинок у житті був зокрема отримання спадщини: а) “...the social scene... is full of phonies and unattractive people who often have done nothing smarter than inherit somebody else's wealth” [16, с. 95] :: а) **відсутність інтелектуальних зусиль під час отримання власної спадщини:** Frederick Trump had... a thriving real estate company and around \$400 million at the time of his death [16, с. 6];

б) **бізнес-бачення Трампа не є далеким:** “if Trump ... just put his \$40 million inheritance into an index fund, he would be a much richer man today” [16, с. 95].

На основі вищенаведеного висловлення Трампа, яке, насправді, відповідає дійсності (лише) в його ціннісній картині світу, можна стверджувати про його *зверхність* до інших людей, *при-*

ниження їхніх чеснот та возвеличення себе. Такий ціннісно орієнтований підхід лежить в площині опозиції «свій-чужий», і, як побачимо далі, соціальний світ для Трампа не є привітним, адже навколо люди, які йому заважають жити нормально і він вимушений протистояти всім навколо, щоб вижити.

3) **толерантність:**

1. (аспект расизму) **надзвичайно толерантна людина:**

a) “I am the least racist person there is” :: **демонстрація расизму: b)** (at) “a 2011 press conference... he said that a black reporter “must be a big Obama fan”” [16, с. 58];

a) “This is a country where we speak English, not Spanish” :: **b)** On America’s 40 million Spanish speakers [16, с. 61].

2. (аспект фемінізму) **толерантна людина:**

“There’s nothing I love more than women.” [16, с. 53] :: **демонстрація антифемінізму:** “My favourite part [of Pulp Fiction] is when Sam has his gun out in the diner and he tells the guy to tell his girlfriend to shut up. “Tell that bitch to be cool. Say: “Bitch, be cool.” I love those lines.” [16, с. 48].

Інформація про те, що багато жінок не поділяють його ставлення до них або не люблять Трампа взагалі фіксується в наступному коментарі: However, a 2015 news poll suggested that 62 per cent of female voters held an unfavourable view of Trump [16, с. 53].

4) **справедливість.**

За Д. Трампом, він є **справедливою** людиною, і щоб панувала справедливість **реакція на несправедливість повинна бути жорсткою (жорстокою):** “If somebody hits you, hit back ten times harder” :: (близький та далекий) **соціальний світ навколо дуже несправедливий** (іронічний коментар автора): “Some of the people he’s sued over the years include a Native American tribe, a small card shop, both of his ex-wives, the peoples of Scotland and the state of New York” [16, с. 83];

5) **скромність:**

непублічна людина: The fact is I don’t like publicity. I absolutely hate doing interviews” :: **констатація своєї непублічності в одному зі своїх багатьох інтерв’ю** (коментар автора): “From a 1987 interview” [16, с. 46];

6) **прагматичність:**

захист права заробити гроші будь-яким шляхом: “Who wouldn’t take Kate’s picture and make lots of money if she does the nude sunbaking thing. Come on, Kate!” [16, с. 91]. В цьому випадку так само відсутня авторська оцінка щодо цього висловлення, де актуалізується любов до грошей, але наданий коментар є більш красномовним за будь-яке оцінювання: “Defending the photographer who snapped a pic of a topless Kate Middleton from a mile away, using a long-range lens” [16, с. 91].

7) **мудрість / правильність поглядів на життя.**

За допомогою висловлення “On why the word ‘sorry’ rarely exits his mouth”, яке відбиває запитання журналіста про те, чому Трамп рідко вибачається, автор книги дозволяє читачу самому визначити ступінь мудрості чи **категоричності** респондента. Відповідь Д. Трампа є такою: “I definitely would apologise if I were wrong on something” [16, с. 80]. Бачимо, яскравий егоцентризм натури респондента.

2. **навчання:**

успіхи в навчанні: “I was a really good student at the best school in the country” :: **відсутність великих досягнень:** “Trump did not graduate with honours of any kind” [16, с. 10]. Згідно з Трампом, він був найкращим учнем в усіх США.

3. **спорт:**

найкращий спортсмен: “I was always the best athlete” :: **перебільшення спортивних досягнень:** “...the most rampant cheater...” [16, с. 26]. До того ж, він був й найкращим спортсменом в усіх США.

4. бізнес:

1. *правильна оцінка вартості свого бізнесу*: “I’m worth much more than \$10 billion.” :: *завищення вартості свого бізнесу*: “he’s actually worth somewhere between \$2,9 billion and \$4,5 billion” [16, с. 33];

2. *правильна оцінка свого бізнес проєкту – книги “The Art of the Deal”*: “It turned out to be, probably, by everybody’s count, the biggest-selling business book of all time. There’s never been a business book that’s sold like Trump: The Art of the Deal.” :: *перебільшення цінності та /або обсягу продажів книги*: “Actually, there have been quite a few that sold more” [16, с. 44];

5. *родина: гордість за синів як відмінних та палких мисливців* (та возвеличення себе як батька): “They are great marksmen, great shots, they love it” :: *позування синів на фоні вбитих африканських тварин*: “Defending his sons after they were photographed in Africa alongside dead leopards and elephants” [16, с. 74];

6. *мас медіа: власне небажання участі в ток-шоу Енбиси*: “They didn’t cut ties with me, I cut ties with them” [16, с. 41] :: *звільнення Трампа телеканалом після його висловлень в адрес мексиканських іммігрантів*: “On NBC’s decision to ditch the Apprentice (reality television program) (Trump was fired by NBC when the studio disagreed with remarks he made about Mexican immigrants)” [17];

7. *власність: приватний літак Трампа більше, ніж борт №1 Boeing 747-200В*: “It’s bigger than Air Force One... It was featured on the Discovery channel” :: *літак ніколи не показували на Дискавері і він менше, ніж борт №1*: “...his private jet, which has never been on the Discovery Channel and is smaller than Air Force One)” [16, с. 43].

Неможливо не відмітити й ті висловлення з цієї книги, які демонструють влучні, й навіть, іронічні погляди Трампа на реальні речі, приміром, у соціальному світі, про його невдосконаленість тощо, наприклад, під час критики такого стану речей, які призводять до насильства в армії: “What did these geniuses expect when they put men and women together?” (“On sexual harassment and sexual assault in the military”) [16, с. 81]. В іншому прикладі слушною є порада щодо того, “If you are interested in “balancing” work and pleasure, stop trying to balance them. Instead make your work more pleasurable” (“On how “success requires work seven days a week””) [16, с. 82]. Такі висловлення, оригінальне авторство яких може належати іншим, є своєрідними життєвими чи бізнес порадами, політичними закликами, пунктами політичної програми Трампа тощо.

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків. Картина світу індивіда продукує реальний та ірреальний образи світу. Реальний образ світу відбиває та спирається на природні та соціальні закони і закономірності, які індивід не може заперечувати, адже об’єктивно підкорюється їхньої дії. Ирреальний світ – це світ інтерпретації реальності, коли її фрагменти, можуть бути сконструйовані та осмислені, щонайменше, в двох різних світоглядних системах координат. Це – суто суб’єктивний погляд на речі, який, наприклад, поділяє ціла група людей, і що може закріплюватися в соціальних та етнокультурних нормах, традиціях тощо. Людина може помилятися саме через нестачу знання, компетентностей, здібностей тощо і це віддаляє її від справжньої інтерпретації дійсності, яка існує об’єктивно в речах та відносинах між ними, що може бути підтверджено спостереженнями, експериментом, практикою в цілому.

Д. Трамп був і залишається впливовою політичною фігурою в США, успішним бізнесменом, мільярдером. Його світ достатньо реалістичний: він живе в реальному світі політики та економіки, діє відповідно до об’єктивних законів їхнього функціонування, що гарантує йому успішність та процвітання. При цьому, спираючись на його ірреалістичні заяви, можна також стверджувати, що його егоцентризм, гордовитість, категоричність, самовпевненість, самозакоханість, самолюбівання створюють для нього такий можливий образ світу, в якому тільки він – фігура всесвітнього масштабу, найкращий всюди і серед інших, має єдино правильну думку, володіє тим, що є більшим, кращим за все інше, а тому інші погляди (чоловіків, жінок,

різних професій, національностей та рас зокрема) не мають місце бути, адже заважають існуванню створеної ним ірреальної реальності. З іншого боку, така одіозна комунікативна поведінка Трампа є публічною, театралізованою, розрахованою на ефект. Вона і відрізняє його від інших політиків, і, будучи розрахованою на певну аудиторію, може приносити певні політичні дивіденди. Трамп був обраний президентом США. Це одне із свідчень того, що така аудиторія є чималою, їхні ірреальні світи повністю / частково накладаються один на одного, що гарантувало успіх Трампа саме в реальному світі.

Перспективою подальших розвідок є встановлення та характеристика стилістичних фігур, які притаманні мовленню Дональда Трампа на прикладі висловлень у книзі *The World According To Trump*.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алексієвцев О. Історія та сучасність політичної лінгвістики. *Україна-Європа-Світ. Серія: Історія, міжнародні відносини*. 2012. Вип. 9. С. 248–255.
2. Гурьєва С. А. Типологічні особливості рекреативної преси Східної України. *Вісник СумДУ. Серія Філологія*. 2007. 2 (200). С. 25–30.
3. Ерліхман А. М., Лупу К. В. Стилістичні засоби вербалізації образу Дональда Трампа (на матеріалі інавгураційної промови). *Науковий вісник УжНУ. Серія: Філологія*. 2017. Вип. 1 (37). С. 14–17.
4. Каратінцева К. П. Концептуальна метафора в промовах Дональда Трампа. *Південний архів» (філологічні науки)*. 2019. Вип. LXXIX. С. 76–78.
5. Космеда Т. А. Ego і Alter Ego Тараса Шевченка в комунікативному просторі щоденникового дискурсу. Дрогобич : Коло, 2012. 328 с.
6. Славова Л. Л. *Мовна особистість політика: когнітивно-дискурсивний аспект*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 357 с.
7. Струганець Л. Поняття «мовна особистість» в україністиці. *Культура слова*. 2012. № 77. С. 127–133.
8. Aleksenko S. F. Verbal representation of the category of agonality in the political discourse of the confrontational psychological type of linguistic personality. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2024. № 208. Р. 13–18.
9. Borysov O. O. Contrastive Parameterisation of the Interview as a Genre of British and Ukrainian Media Spaces. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 9. Current Trends in Language Development*. 2018. № 18. Р. 33–45.
10. Борисов О. О. Поліпарадигмальність осмислення діалогу: системоцентризм – антропоцентризм – синергетизм. *Людино- й культурознавчі пріоритети сучасного мовознавства: напрями, тенденції та міждисциплінарна методологія: колективна монографія* / [гол. ред. К. І. Мізін]. Переяслав-Хмельницький; Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2019. С. 30–42.
11. Barker T., Allen H., Fulton K., Klaver N., Motluk L., Osborne T., Staples E. Using Communicative Analysis to Evaluate Engagement in a Community-Based, Expert-Led Public-Health Intervention. *Preprints*. 2024. Р. 1–25.
12. Євланова О. О. Мовна особистість політика на чеськомовному матеріалі промов Андрея Бабіша. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2022. № 11. С. 76–79.
13. Філософія: словник термінів та персоналій / В. С. Бліхар, М. А. Козловець, Л. В. Горохова, В. В. Федоренко, В. О. Федоренко. Київ : КВІЦ, 2020. 274 с.
14. Васильєва О. Г. Дискурсивний та текстовий аспекти аніматографічної комунікації. *Наукові студії – XXI (культура, освіта – антропоцентричні парадигми і сучасний світ). Філософія. Філологія. Педагогіка. Економіка*. 2015. С. 27–36.
15. Нікульшина Т. М. Ірреальність у лінгвокогнітивному просторі (на матеріалі англійської та української мов): дис. ... доктора філол. наук: 10.02.17. Київ, 2013. 429 с.
16. Evans E. *The World According to Trump*. Melbourne : Hardie Grant Books, 2016. 112 p.
17. Puente M. NBC to Donald Trump: You're fired. *USA TODAY*. URL: <https://www.usatoday.com/story/life/tv/2015/06/29/nbc-dumps-trump/29471971/> (Last accessed: 3.04.2024).